Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (četvrto vijeće)

6. rujna 2013.*

„Unutarnje tržište prirodnog plina – Direktiva 2003/55/EZ – Obveza poduzećâ plinskoga gospodarstva da trećim osobama osiguraju dogovoreni pristup skladištima plina – Odluka čeških vlasti kojom se tužitelju odobrava privremeno izuzeće za njegova buduća podzemna skladišta plina u Dambořicama – Odluka Komisije kojom se Češkoj Republici nalaže opoziv odluke o izuzeću – Vremenska primjena Direktive 2003/55“

U predmetu T-465/11,

Globula a.s., sa sjedištem u Hodonínu (Češka Republika), koju zastupaju M. Petite, D. Paemen, A. Tomtsis, D. Koláček i P. Zákoucký, *avocats*,

tužitelj,

koju podupire

Češka Republika, koju zastupaju M. Smolek, J. Očková i T. Müller, u svojstvu agenata,

intervenijent,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju O. Beynet i T. Scharf, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom zahtjeva za poništenje Odluke Komisije C (2011) 4509 od 27. lipnja 2011. o izuzeću podzemnog skladišta plina u Dambořicama iz pravila unutarnjeg tržišta o pristupu trećih strana,

OPĆI SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: I. Pelikánová (izvjestiteljica), predsjednica, K. Jürimäe i M. van der Woude, suci,

tajnik: S. Spyropoulos, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 23. travnja 2013.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: engleski

Presudu

Okolnosti spora

1 Tužitelj, društvo Globula a.s., 14. travnja 2009. podnio je zahtjev češkom Ministarstvu industrije i gospodarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) s ciljem dobivanja odobrenja za izgradnju podzemnog skladišta plina (u daljnjem tekstu: sustav PSP) u Dambořicama (Češka Republika). U okviru tog zahtjeva zatražio je privremeno izuzeće od obveze omogućavanja ugovorenog pristupa spomenutom sustavu trećim stranama, koje se odnosi na ukupan novi kapacitet sustava PSP.

2 Odlukom od 26. listopada Ministarstvo je odobrilo izgradnju sustava PSP i odobrilo tužitelju privremeno izuzeće od obveze omogućavanja ugovorenoga pristupa trećim stranama u odnosu na 90% kapaciteta sustava PSP i to u trajanju od 15 godina od dana izdavanja uporabne dozvole.

3 Europska komisija je 18. veljače 2011. zaprimila dopis Ministarstva od 11. veljače 2011. kojim je odluka od 26. listopada 2010. priopćena Komisiji.

4 Dopisom od 15. travnja 2011. Komisija je zatražila od Ministarstva dodatne informacije te je precizirala da će, ako će od Ministarstva zatražiti izmjenu ili povlačenje odluke od 26. listopada 2010., to učiniti do 18. lipnja 2011. Ministarstvo je odgovorilo 29. travnja 2011., u roku koji je odredila Komisija. Ministarstvo je odgovorilo 29. travnja 2011., u roku koji je odredila Komisija.

5 Dopisom od 13. svibnja 2011. Komisija je drugi put od Ministarstva zatražila dodatne informacije te je ponovno naznačila da će, ako će od Ministarstva zatražiti izmjenu ili povlačenje spomenute odluke, to učiniti do 18. lipnja 2011. Ministarstvo je odgovorilo 20. svibnja 2011., u roku koji je odredila Komisija.

6 Dopisom od 23. lipnja 2011., koji je potpisao član Komisije nadležan za energetska pitanja, Komisija je obavijestila Ministarstvo da će službenu odluku donijeti do 29. lipnja 2011.

7 Komisija je 27. lipnja usvojila Odluku C (2011) 4509 o izuzeću podzemnog skladišta plina u Dambořicama iz pravila unutarnjeg tržišta o pristupu trećih strana (u daljnjem tekstu: sporna odluka), kojom je naložila Češkoj Republici opoziv odluke od 26. listopada 2010. Pobijana odluka dostavljena je Češkoj Republici 28. lipnja 2011.

Postupak i zahtjevi stranaka

8 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 8. studenoga 2013. tužitelj je pokrenuo ovaj postupak.

9 Češka Republika je podneskom podnesenim tajništvu Općeg suda 1. prosinca 2014. zatražila da joj se odobri intervencija u ovom postupku u potporu zahtjevu tužitelja. Rješenjem od 11. siječnja 2012. predsjednik četvrtog vijeća Općeg suda odobrio je tu intervenciju. Intervenijent je podnio očitovanje te su druge stranke podnijele svoja očitovanja o njemu u odobrenom roku.

10 Na temelju izvješća suca izvjestitelja Opći sud (četvrto vijeće) odlučio je otvoriti usmeni dio postupka.

11 Na raspravi 23. travnja 2013. saslušana su izlaganja stranaka i njihovi odgovori na postavljena usmena pitanja Općeg suda.

12 Tužitelj, uz potporu Češke Republike, od Općeg suda zahtijeva da:

— poništi pobijanu odluku;

— naloži Komisiji snošenje troškova.

13 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:

— odbaci tužbu;

— naloži tužitelju snošenje troškova.

Pravo

14 Tužitelj u prilog svojem zahtjevu za poništenje pobijane odluke navodi tri tužbena razloga. Prvi se temelji na pogreškama pri utvrđivanju mjerodavnog prava, drugi na povredi načela legitimnih očekivanja, a treći na očitoj pogrešci u ocjeni činjenica.

15 Prvi tužbeni razlog tužitelja sastoji se od dva dijela, koja se temelje na pogrešci pri određivanju primjenljivog procesnog i materijalnoga prava.

16 Tužitelj, uz potporu Češke Republike, u biti ističe da je Komisija trebala primijeniti postupak i kriterije iz članka 22. Direktive 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i ukidanju Direktive 98/30/EZ (SL L 176, str. 57., u daljnjem tekstu: Druga plinska direktiva), a ne one propisane člankom 36. Direktive 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i ukidanju Direktive 2003/55 (SL L 211, str. 94., u daljnjem tekstu: Treća plinska direktiva). Naime, iako je odluka od 26. listopada 2010. dostavljena Komisiji 18. veljače 2011., Treća plinska direktiva zamjenjuje Drugu plinsku direktivu tek 3. ožujka 2011.

17 Komisija osporava dopuštenost i osnovanost tih argumenata.

Dopuštenost prvog tužbenog razloga

18 Komisija osporava dopuštenost prvog tužbenog razloga. Prema njezinu mišljenju, da je bila obvezna primijeniti postupak iz članka 22. Druge plinske direktive, bila bi morala Češkoj Republici uputiti neslužbeni zahtjev za opoziv odluke od 26. listopada 2010., a koji se ne bi mogao pobijati. Ova tužba stoga ne može u tom smislu tužitelju osigurati korist pa on nema pravni interes za postupanje u tom pogledu. U svakom slučaju, suprotno mišljenju tužitelja, ona može, ako je potrebno, nakon što Opći sud eventualno poništi pobijanu odluku, donijeti novu odluku na temelju Druge plinske direktive.

19 Tužitelj osporava te argumente.

20 U tom pogledu treba utvrditi da je točno da, suprotno postupku predviđenom člankom 36. Treće plinske direktive koja izravno dopušta Komisiji da u odnosu na državu članicu donese obvezujuću odluku, članak 22. Druge plinske direktive obvezuje je da prethodno uputi državi članici neobvezujući zahtjev za opoziv ili izmjenu njezine odluke o odobrenju izuzeća od odredbi navedene direktive, a što je akt koji se ne može pobijati.

21 Međutim, cilj dijela prvog tužbenog zahtjeva tužitelja koji je vezan za pitanje primjenljivog postupka nije da se akt koji se može pobijati zamijeni aktom koji se ne može pobijati, već da se poništi odluka koja je nezakonita sama po sebi, što bi tužitelju očito bilo korisno.

22 U svakom slučaju, treba odbaciti argument Komisije prema kojem bi ona mogla, ako bi bilo potrebno, nakon što Opći sud eventualno poništi pobijanu odluku, donijeti novu odluku na temelju Druge plinske direktive. S jedne strane treba napomenuti da bi u okviru te direktive, kako je i navedeno u

točki 20. ove presude, obvezujuća odluka podrazumijevala da je prije toga zainteresiranoj državi članici upućen neobvezujući zahtjev. Budući da bi za takav neobvezujući zahtjev mogli biti potrebni pregovori između zainteresirane države članice i Komisije o sadržaju akta, u ovom stadiju se ne može sa sigurnošću zaključiti da bi Komisija završila ovaj postupak usvajanjem obvezujuće odluke niti kakav bi točno bio njezin sadržaj. S druge strane tužitelj je također naglasio da Komisija više nije mogla osporavati odluku od 26. listopada 2010. jer je rok predviđen u članku 22. Druge plinske direktive istekao 18. svibnja 2011.

23 Stoga, i bez prejudiciranja odluke o osnovanosti tužbenih razloga tužitelja u ovoj fazi, treba zaključiti da on ima pravni interes u odnosu na prvi tužbeni razlog te stoga prigovor nedopuštenosti Komisije iznesen u tom pogledu treba odbiti.

O osnovanosti prvog žalbenog razloga

24 Treba podsjetiti da iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se postupovna pravila općenito primjenjuju na sve postupke koji su u tijeku u vrijeme kada su ona stupila na snagu, suprotno materijalnim pravilima koja treba tumačiti na način da se ne odnose na okolnosti nastale prije njihova stupanja na snagu (presude Suda od 6. srpnja 1993., CT Control (Rotterdam) i JCT Benelux/Komisija, C-121/91 i C-122/91, Zb. str. I-3873., t. 22. i od 14. studenoga 2002., Ilumitrónica, C-251/00, Zb. str. I-10433., t. 29.; presuda Općeg suda od 12. rujna 2007., González y Díez/Komisija, T-25/04, Zb. str. II-3121., t. 58.).

25 Međutim, iznimka od tog principa dopuštena je u slučaju kada odredba sadržava i materijalna i procesna pravila, koja čine nerazdvojnu cjelinu i čije se posebne odredbe ne mogu promatrati odvojeno u odnosu na njihov vremenski učinak. U takvim okolnostima neće se priznati retroaktivni učinak svim odredbama o kojima se radi, osim kada dovoljno jasne okolnosti upućuju na takav zaključak (u tom smislu vidjeti presudu Suda od 12. studenoga 1981., Meridionale Industria Salumi i dr., 212/80 do 217/80, Zb. str. 2735., t. 11. i 12.).

26 U ovom predmetu na temelju članka 53. Treće plinske direktive ona je zamijenila Drugu plinsku direktivu od 3. ožujka 2011. i od tog datuma upućivanje na Drugu plinsku direktivu smatra se upućivanjem na Treću plinsku direktivu, u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga II. Trećoj plinskoj direktivi. Prema toj tablici članak 36. Treće plinske direktive odgovara članku 22. Druge plinske direktive.

27 U tom pogledu treba napomenuti da i članak 22. Druge plinske direktive i članak 36. Treće plinske direktive sadržavaju i materijalna i procesna pravila te da su osobito sadržajno izmijenjena pravila o usvajanju odluke o izuzeću od strane nacionalnih tijela.

28 Također što se tiče, na prvom mjestu, tih pravila, kada se predmetni sustav nalazi na području više država članica, članak 36. stavci 4. i 5. Treće plinske direktive dodjeljuje određene nadležnosti Agenciji za suradnju energetskih regulatora (ACER), koja je osnovana Uredbom (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetskih regulatora (SL L 211, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 12., svezak 1., str. 253.). ACER osobito može usvojiti odluke umjesto nacionalnih tijela ako ona ne postignu dogovor.

29 Kao drugo, članak 36. stavak 6. treći podstavak Treće plinske direktive propisao je obvezu za nacionalno tijelo da prije nego što odobri izuzeće donose odluku o pravilima i mehanizmima za upravljanje i raspodjelu kapaciteta predmetne infrastrukture, da pozove sve potencijalne korisnike infrastrukture da navedu svoj interes za ugovaranje kapaciteta (test tržišta) i da zahtijeva da novostvorena pravila o upravljanju ispunjavaju određene uvjete.

30 Na drugom mjestu, u vezi s postupkom na razini Unije, bitne izmjene odnose se kao prvo na činjenicu da Komisija više ne mora prvo pozvati državu članicu na opoziv ili izmjenu svoje odluke, već od sada može izravno usvojiti obvezujuću odluku. Kao drugo, obvezujuća odluka Komisije ne donosi se više u postupku komitologije. Kao treće, izmijenjeni su rokovi u kojima Komisija može poduzimati radnje. I dok se na temelju Druge plinske direktive prvotni rok od dva mjeseca mogao produžiti za jedan dodatni mjesec kada Komisija zatraži dodatne informacije, inicijalni rok prema Trećoj plinskoj direktivi može se produžiti za dva dodatna mjeseca i to počevši od dostave zatraženih informacija.

31 U tom pogledu treba utvrditi da se procesne izmjene uvedene člankom 36. Treće plinske direktive ne mogu promatrati odvojeno od materijalnopravnih izmjena kada se radi o njihovu vremenskom učinku.

32 Prvo, postupak odobravanja izuzeća uređen tim člankom je jedinstven, čak i kad se odvija dijelom na nacionalnoj i dijelom na razini Unije. Stoga se izmjene koje se odnose na nacionalni dio postupka ne promatraju odvojeno od izmjena koje se odnose na postupak na razini Unije.

33 Drugo, izmjene u raspodjeli ovlasti u odlučivanju između različitih subjekata uključenih u postupak su znatne i mogu osobito imati posljedice u procesnim pitanjima.

34 U tom pogledu treba s jedne strane naglasiti ulogu koju ima ACER kao novi subjekt na razini postupka koji provode nacionalna tijela. U slučaju trajnog neslaganja između nacionalnih tijela bilo o mogućnosti dodijele izuzeća ili kriterijima upravljanja novostvorenim kapacitetima, ACER donosi jedinstvenu odluku u skladu s pravilima Treće plinske direktive i ona može biti sadržajno drukčija od individualnih odluka koje su usvojila nacionalna tijela prema pravilima Druge plinske direktive. Osim toga treba naglasiti bitnu savjetodavnu ulogu koju ACER ima u odnosu na nacionalna tijela. Iako se u ovom predmetu infrastruktura ne nalazi na području više država članica, ta okolnost koja je karakteristična za ovaj predmet ne utječe na ispitivanje nerazdjeljivog karaktera procesnih i materijalnih pravila, koje ne zavisi o pojedinačnom slučaju.

35 S druge strane, ovlasti Komisije su znatno proširene novim tekstom stavaka 8. i 9. članka 36. Treće plinske direktive u odnosu na dio postupka koji ona provodi. Doista, kako je i navedeno u točki 20. ove presude, Komisija ipak može donijeti obvezujuću odluku u odnosu na uključenu državu a da joj prije toga ne mora uputiti neobvezujući zahtjev i bez provođenja postupka „komitologije“. Kako je navedeno u točki 22. ove presude, činjenica da je potencijalna faza pregovora također uklonjena iz postupka može utjecati na sadržaj konačne odluke Komisije.

36 S obzirom na prethodno navedeno, treba zaključiti da materijalnopravne i procesnopravne izmjene uvedene člankom 36. Treće plinske direktive čine neodvojivu cjelinu u smislu da se u skladu sa sudskom praksom iz točke 25. ove presude svim tim odredbama zajedno ne treba priznati retroaktivni učinak, osim kada dovoljno jasne okolnosti ne upućuju na takav zaključak.

37 Takve okolnosti međutim ne postoje u ovom slučaju. Iako Treća plinska direktiva u člancima 53. i 54. precizno propisuje datum od kojega se njezine odredbe više ne primjenjuju, ona ipak suprotno tomu ne sadrži pravila koja bi se primjenjivala na postupke koji su već u tijeku u trenutku njezina stupanja na snagu, koja bi mogla opravdati odstupanje od načela uspostavljenog sudskom praksom iz točke 25. ove presude.

38 Stoga su se suprotno mišljenju Komisije u ovom predmetu trebala primijeniti pravila Druge plinske direktive, kako u materijalnopravnom tako i u procesnom dijelu.

39 Stoga treba usvojiti prvi tužbeni razlog i poništiti pobijanu odluku a da pritom ne treba ispitati ostale razloge koje je iznio tužitelj.

Troškovi

40 Sukladno članku 87. stavku 2. Poslovnika Općeg suda, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da Komisija nije uspjela u postupku, valja joj naložiti snošenje troškova sukladno zahtjevu tužitelja.

41 U skladu s člankom 87. stavkom 4. prvim podstavkom Poslovnika, države članice koje su se kao intervenijenti uključile u postupak snose vlastite troškove. Češka Republika snosi svoje vlastite troškove.

Slijedom navedenoga,

OPĆI SUD (četvrto vijeće),

proglašava i presuđuje:

1. **Poništava se odluka Komisije C (2011) 4509 od 27. lipnja 2011. o izuzeću podzemnog skladišta plina u Dambořicama iz pravila unutarnjeg tržišta o pristupu trećih osoba.**

2. **Nalaže se Europskoj komisiji snošenje troškova društva Globula a.s. kao i vlastitih troškova.**

3. **Češka Republika snosit će vlastite troškove.**

Pelikánová Jürimäe van der Woude

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 6. rujna 2013.

Potpisi